

KERAMIKA U BEOGRADU

Nikola Crnobrnja
Muzej grada Beograda

Izložba u Sali pod svodovima Konaka kneginje Ljubice u Beogradu
januar – februar 1990.

vo nije prvi put da Muzej grada Beograda, odnosno njegovo Arheološko odeljenje, izlaže svoje reprezentativne eksponate, iznosi ih iz svojih depoa i potom, posle mesec, dva, vraća na staro mesto. Muzej grada Beograda još nema rešeno

pitanje svoje zgrade, te je prisiljen da povremenim tematskim izložbama upozna javnost sa onim što će činiti jednog dana deo stalne muzejske postavke. Da je reč o reprezentativnom materijalu i prvorazrednom po značaju za istoriju Beograda od neolita do naših dana, govori postavka i celokupni aranžman koji je prati. Vrednost izloženog materijala jeste da je gotovo sav, kroz dugi niz godina, od kada postoji Muzej grada Beograda, sakupljen putem arheoloških iskopavanja ili hitnih intervencija prilikom izvođenja građevinskih radova. Takav vid sakupljanja podrazumeva iscrpnu prateću dokumentaciju. Budući da su rezultati mnogih iskopavanja na području Beograda publikovani, svi relevantni podaci dostupni su stručnoj javnosti.

Izloženi materijal razvrstan je po celinama, odnosno shemi po kojoj se kroz odgovarajuće odseke tretira u samom Muzeju (praistorija, rimski period i keramika od V do XIX veka). Sastavni deo cele postavke čine izložena dela savremenih autora keramičara, nastala u zadnjih 16 godina na međunarodnom festivalu (koloniji) Svet keramike u Arandelovcu. Ova celina naslovljena je pod nazivom Svet keramike XX veka i postavio ju je Muzej iz Arandelovca. Zajedno sa muzeološkim fundusom mogla bi se prihvatiti kao izložba koja predstavlja uvid u zanatski postupak obrade keramike uopšte. S druge pak strane, s obzirom na način kako je keramika prikupljena (arheološkim metodama) i lokaliteta sa kojih je sakupljena (područje Beograda), izložba nam govori o 7000 godina dujoj istoriji Beograda. Muzej grada Beograda, naročito u posleratnom periodu, preduzeo je brojna iskopavanja i svoje zbirke popunio je brojnim keramičkim materijalom. U tom periodu kao arheolozi u Muzeju su radili D. Garašanin, M. Garašanin, J. Todorović, M. Hadži Pešić, J. Todorović, V. Kondić i D. Bojović, i svi su oni svojim radom doprineli da se zbirke obogate. Rezultate njihovih istraživanja možemo naći u brojnim publikacijama i radovima monografskog tipa. Iscrpan pregled literature dat je u radu grupe autora: Arheološko nasleđe Beograda, izdanje Muzeja grada Beograda, edicija Kataloga izložbi br. 27, Beograd 1985.

Najstariji nalazi keramike sa područja Beograda su oni koji potiču sa starčevačkog lokaliteta Đurića vinogradi u selu Grabovcu pokraj Obrenovca. Mlađi i finalni neolit zastupljeni su brojnim nalazima s čitavog područja grada (Vinča, Banjica, Žarkovo, Kormadin, Stubline i drugi). Keramika bakarnog doba potekla je iz grobova i naselja u Batajnici, Vinči i Dobanovcima. Bronzano doba zastupljeno je nalazima sa nedavno arheološki istraženog lokaliteta Šljunkara u Zemunu, gdje je konstatovano i naselje i nekropola starijeg gvozdenog doba. Gotovo identična pojava zabeležena je i na susjednom lokalitetu Asfaltna baza, istražena godinu dana posle lokaliteta Šljunkara. Laten je zastupljen nalazima sa velike nekropole na Karaburmi, Rospri Čupriji i drugim lokalitetima.

Period rimske vladavine zastupljen je mnogobrojnim formama i produktima keramike raznovrsne namene. Singidunum, municipij i kolonija na važnoj strateškoj tački, bio je kroz čitav period antike i sedište IV Flavijeve legije, što je uticalo na razvoj grada. U nalazima širom grada vide se potvrde živog trgovačkog i zanatskog središta. Nedavno otkriveni keramičarski centar na

Trgu Republike (lokalitet Narodno pozorište) sa skupinom peći za pečenje posuda i cigli, potvrđuje da se u gradu proizvode razni keramički produkti. Lokalnog porekla su svakako i opeke koje se nalaze na brojnim lokalitetima u gradu i okolini sa utisnutim natpisom SING. Osim lokalnih produkata na izložbi su zastupljeni i importovani proizvodi visokih zanatskih standarda. U odelu u kojem je izložena keramika V–XIX veka našli su se takođe mnogobrojni nalazi jednog dugog istorijskog razdoblja područja na kojem su mnogi narodi, civilizacije i razne državne formacije ostavile svoje tragove. Keramika ovog razdoblja potiče sa raznih lokaliteta u samom gradu i njegovoj okolini. U Muzej je dospela u većoj meri arheološkim istraživanjima (dugogodišnja iskopavanja na Beogradskoj tvrđavi, građevinski radovi i sondažna iskopavanja tvrđava Oktoban i Zemun, naselja u Višnjici i Ritopeki i dr.).

Detalj s izložbe *Keramika u Beogradu*, Konak kneginje Ljubice, Beograd

Sala pod svodovima Konaka kneginje Ljubice sa zidovima i tavanicom od nemalterisanih opeka kao izložbeni prostor pretila je da će potisnuti u drugi plan raznovrsne keramičke forme. Načinom kako je izložen materijal ta opasnost je uklonjena. Autori su iskoristili veći broj vitrina za izlaganje sitnijeg materijala, a veće eksponate, uglavnom čupove i pitose, postavili su na masivne postamente. Tako je izbegnut direktni kontakt lepih formi keramičkih posuda sa keramičkom podlogom i pozadinom. Ostali prateći materijal (crteži, planovi, fotografije, legende), korektno opremljen, bio je prezentovan na panelima tamne boje.

Izložbu je pratio katalog sa iscrpnim tekstom.

Autori izložbe i kataloga su Svetlana Vranić-Perišić, Slavica Krunić, Milica Janković i Ljubica Ranković.

Prilmeno: 16. 4. 1990.

SUMMARY

Ceramics in Belgrade

Nikola Crnobrnja

The exhibition *Ceramics in Belgrade* was on show in the Princess Ljubica Residence in Belgrade in January and February 1990. On exhibition was first rate ceramics from the Neolithic to the present. The archaeological material was collected from excavations in Belgrade and its surroundings which were for a long time conducted by the City Museum of Belgrade. The exhibition is a testimony to Belgrade's 7.000 year old history.